

HERVORMING ERFRECHT

ESTATE PLANNING

PHILIPP BOLLEN
26 april 2018

BNP PARIBAS FORTIS

PRIVATE BANKING

De bank voor een wereld in verandering

Situering

Oorsprong:

1804

Gebaseerd op

- traditionele relatievorm/norm = (standvastig) huwelijk
- bloedrecht
- onroerend goed als waardevast vermogensbestanddeel
- gemiddelde levensverwachting 40 jaar

Evolutie:

1981

langstlevende echtgenoot wordt een volwaardig erfgenaam

2007

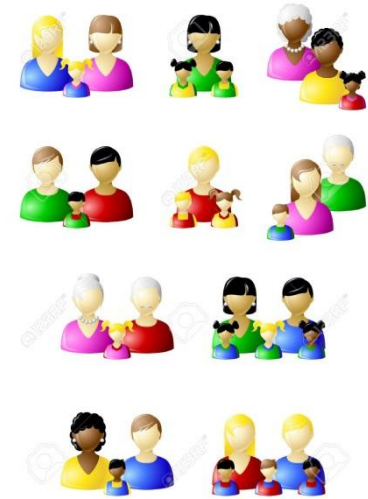
bepakt erfrecht voor wettelijk samenwonende partner

Situering

Anno 2018

- diverse relatie/samenlevingsvormen
- seriële relaties
- toegenomen belang roerend vermogen
- hogere levensverwachting

Situering

Wet van 31 juli 2017 (B.S. 1/9/2017)

Van toepassing op
nalatenschappen die
opvallen vanaf
1 september 2018

INHOUD

1. Krachtlijnen/basisprincipes hervormd erfrecht
2. Inwerkingtreding
3. Wat is er nog op komst?

1

BASISPRINCIPES HERVORMING

Krachtlijnen

Behoud basisprincipes huidige erfrecht

Meer **flexibiliteit/vrijheid** om nalatenschap te organiseren

Nieuwe evenwichten in functie van gewijzigd maatschappelijk beeld

CONCREET

- ✓ *Wijziging van de **reserveregeling**: grotere vrijheid erflater*
- ✓ *Meer **rechtszekerheid** voor de begunstigden mbt behoud van de geschonken of gelegateerde goederen*
- ✓ *Herdefiniëring evenwicht tussen de rechten van de erfgenamen versus de rechten van de **langstlevende echtgenoot/wettelijk samenwonende partner***
- ✓ *Versoepeling “**familiale regelingen**” tijdens het leven*

A. De reserve - *Grotere vrijheid erflater*

Reserve van de **descendenten** → behouden **MAAR**
globaal beperkt tot 50% van de fictieve massa (ongeacht het aantal kinderen)

Reserve van de **ascendenten** → afgeschafd **MAAR**
vervangen door een onderhoudsvordering voor zover de ascendent ten tijde van het overlijden of door het overlijden behoeftig is/wordt

Reserve van de **langstlevende echtgeno(o)t(e)** → behoud concrete en abstracte reserve **MAAR**

- ❖ niet imputeerbaar op beschikkingen om niet < huwelijk
- ❖ bij voorrang aanrekenen op beschikbaar deel

De LLE/LLWSP verkrijgt als enige het recht op de huur van de gezinswoning

A. De reserve

Hervorming geeft meer perspectieven voor:

- generatiesprong
- nieuw samengestelde gezinnen
- zorg-/stiefkinderen
- filantropie
- feitelijke samenwoners
- ...

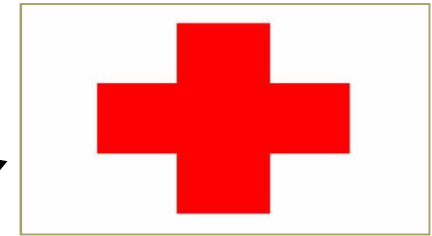
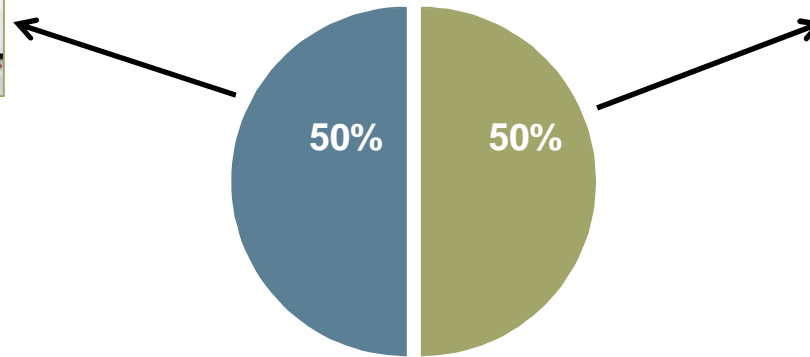
A. De reserve - *Globale reserve*

In alle gevallen beperkt tot 50% van de fictieve massa

Globale reserve

fictieve massa

Beschikbaar deel

A. De reserve - *Samenstelling « fictieve massa »*

Wettelijke volgorde samenstelling
fictieve massa:

1° tegoeden op ogenblik †
2° verminderd **met de schulden**
3° plus de goederen die tijdens het leven
werden geschonken*

Voorbeeld

Tegoeden bij †	100.000 €
- schulden	(150.000) €
+ schenkingen	<u>1.050.000 € **</u>
Fictieve massa=	1.000.000 €

Waardering van de schenkingen:

- intrinsieke waarde
- op dag van de schenking,
- geïndexeerd tot de dag van overlijden

A. De reserve - *Inkorting*: een voorbeeld

moeder

Vermogen bij overlijden: 230.000 euro

Schenking van 200.000 kind A

als voorschot op erfdeel

2 kinderen in leven

« ceci est un testament »

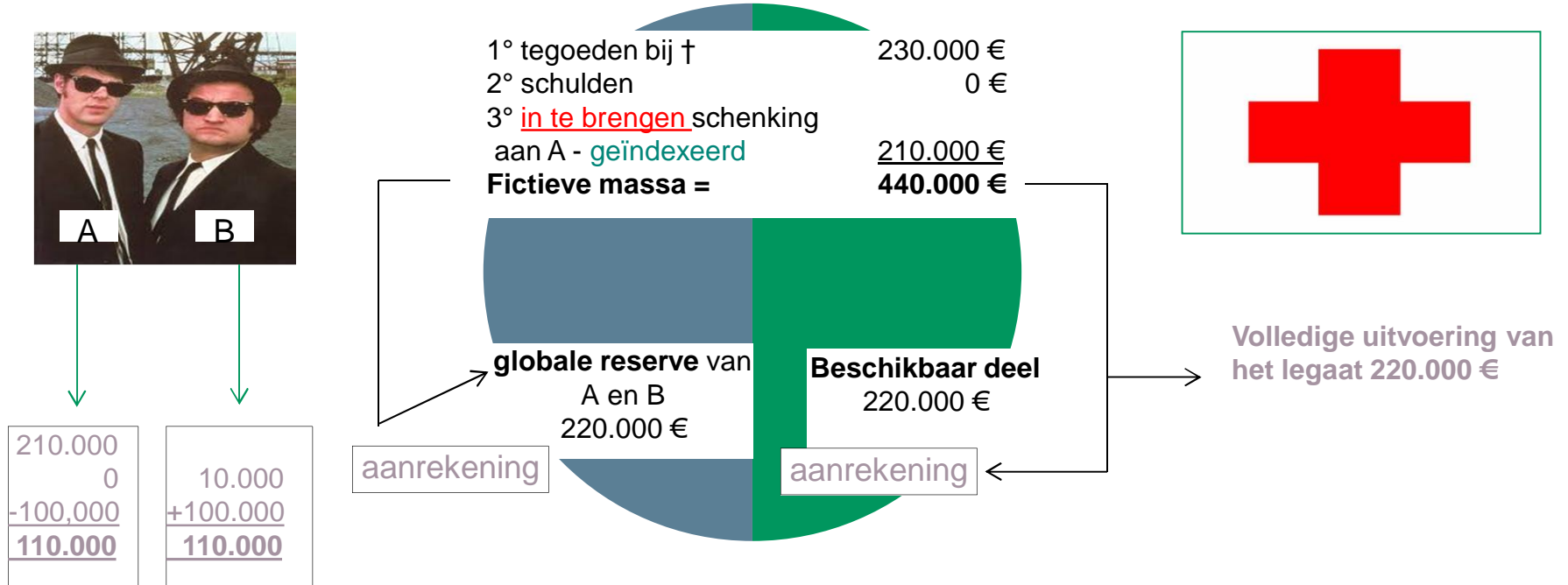

Bijzonder legaat van 220.000

A. De reserve - *Inkorting*: een voorbeeld

Fictieve massa

A. De reserve - *Inkorting*: een voorbeeld

moeder

Vermogen bij overlijden: 230.000 euro

Schenking van 200.000 kind A

'buiten deel'

2 kinderen in leven

« ceci est un testament »

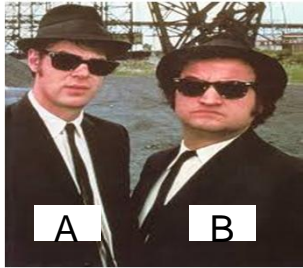

Bijzonder legaat van 220.000

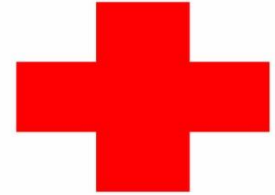
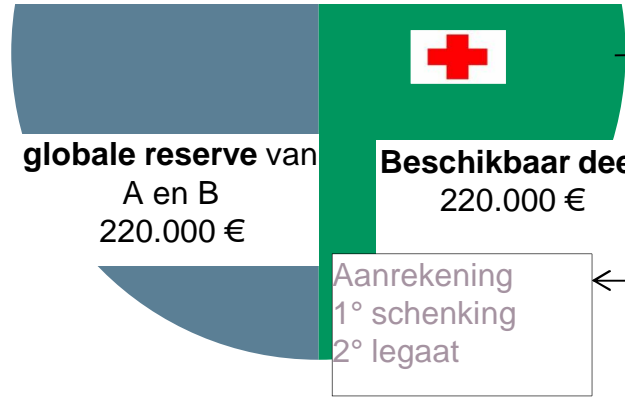
A. De reserve - *Inkorting: een voorbeeld*

Fictieve massa

210.000	
+110,000	+110,000
320,000	110,000

1° tegoeden bij † 230.000 €
 2° schulden 0 €
 3° schenking buiten deel aan
 A van 200.000 € geïndexeerd 210.000 €
Fictieve massa = 440.000 €

Beperkte uitvoering van het legaat 10.000 €

B. De inbreng en inkorting van giften

Meer rechtszekerheid bij schenkingen !

Inbreng

= gedane schenkingen, op voorschot van erfdeel, terug inbrengen in de nalatenschap van de schenker/erflater,
met als doel: herstellen gelijkheid tussen erfgenamen

Inkorting

= beschermen reserve van de erfgenamen indien erflater meer heeft geschonken dan het beschikbaar deel

B. Inbreng en inkorting – *nieuw vermoeden*

Vermoeden “als voorschot op erfdeel”

➔ Enkel de erfgenamen die in rechte nederdalende lijn tot de nalatenschap komen

➔ Aanwijzing begunstigde levensverzekering – nieuwe levensverzekering vanaf 1/9/2018

Voor schenkingen voor 1/9/2018 blijft het «oude» vermoeden gelden

Hervorming kwalificatie schenking

Initiatief = schenker

Aanvaarding door begiftigde = noodzakelijk

Hoe? Tijdens leven schenker: overeenkomst tussen schenker en begiftigde in de vorm van schenking

➡ authentieke akte

bij overlijden schenker: via testament

➡ begiftigde is slechts gebonden voor zover hij de omvorming na het overlijden van de schenker aanvaardt

aanrekening van de gift (volgorde) op het ogenblik van de aanvaarding (beschikking bij leven) of op het ogenblik van het overlijden van de schenker (testament)

B. Inbreng en inkorting - *waardering*

Nieuwe regels inzake waardering giften

Inbreng in waarde

Intrinsieke waarde op datum schenking

Indexering tot datum overlijden schenker

Inbreng in natura

Schenking met voorbehoud van vruchtgebruik of andere beperking vrije beschikking:

➡ Waarde op datum dat begunstigde vrije beschikking krijgt

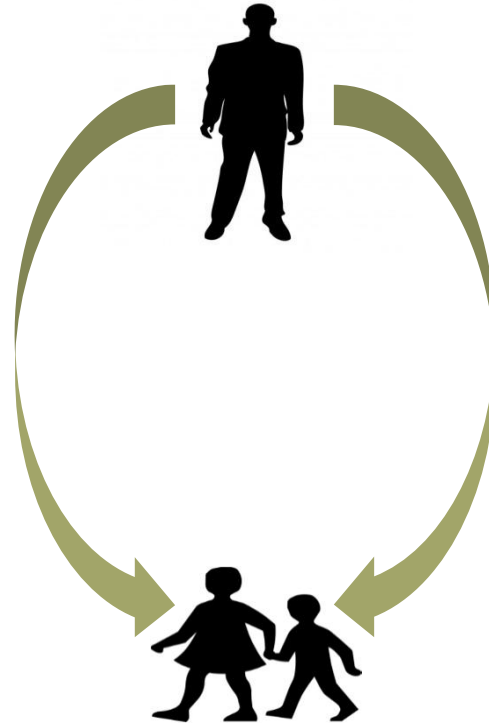
B. Inbreng en inkorting - *intrinsieke waarde*

Intrinsieke waarde

- Legaten: intrinsieke waarde op het ogenblik van overlijden
- Schenkingen in volle eigendom: intrinsieke waarde op het ogenblik van de schenking, geïndexeerd tot de dag van overlijden
- Schenkingen van de blote eigendom of van de volle eigendom wanneer de begiftigde NIET de vrije beschikking over de volle eigendom van het geschonken goed heeft:
  - Uitdoving VG of vrije beschikking **bij** overlijden schenker → Intrinsieke waarde op datum van overlijden
  - Uitdoving/verzaking VG of vrije beschikking **vóór** overlijden schenker → Intrinsieke waarde op datum uitdoving/verzaking VG of verkrijging vrije beschikking, geïndexeerd tot dag van overlijden schenker
  - Uitdoving VG of vrije beschikking **na** het overlijden van de schenker → Intrinsieke waarde op dag van overlijden, verminderd met de (gekapitaliseerde) waarde van de lasten die het vrije beschikkingsrecht verhinderen

B. Inbreng en inkorting - *intrinsieke waarde*

Kopie Vermeer,
gewaardeerd in akte aan **5000 €**

Na de schenking: expertise
originele Vermeer, waarde **100 miljoen €**

B. De inbreng van giften - voorbeeld

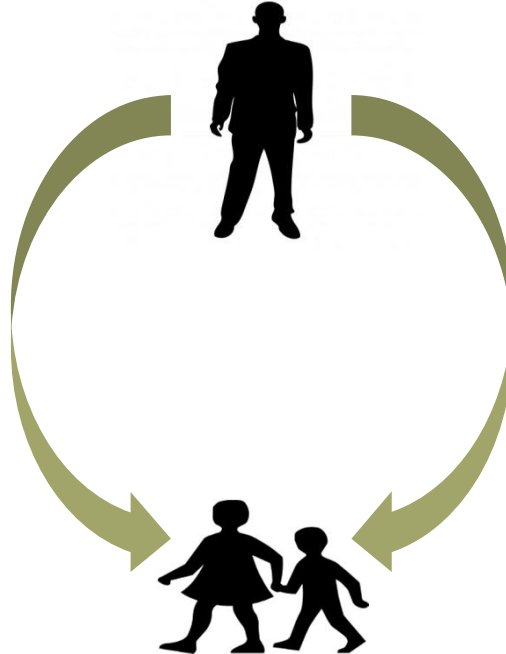
Huidig erfrecht

Woning in volle eigendom

Waarde volgens akte 250.000€

! onroerend = inbreng in natura
volgens waarde op datum
overlijden = 500.000€

Effectenportefeuille in volle eigendom

Waarde volgens akte 250.000€

! roerend = inbreng in waarde
volgens waarde op datum
schenking = 250.000€

Gevolg huidige regels = ONGELIJKHEID

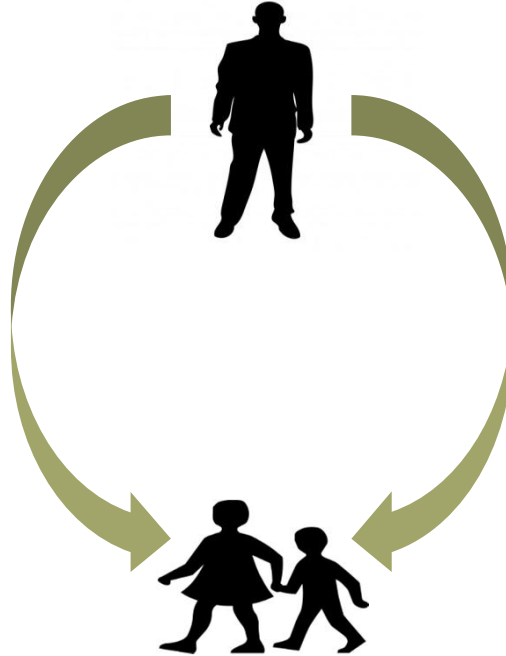
B. De inbreng van giften - voorbeeld

Nieuw erfrecht

Woning in volle eigendom

Waarde volgens akte 250.000€

Effectenportefeuille in volle eigendom

Waarde volgens akte 250.000€

Roerend en onroerend

= Inbreng in waarde volgens waarde op datum schenking, geïndexeerd

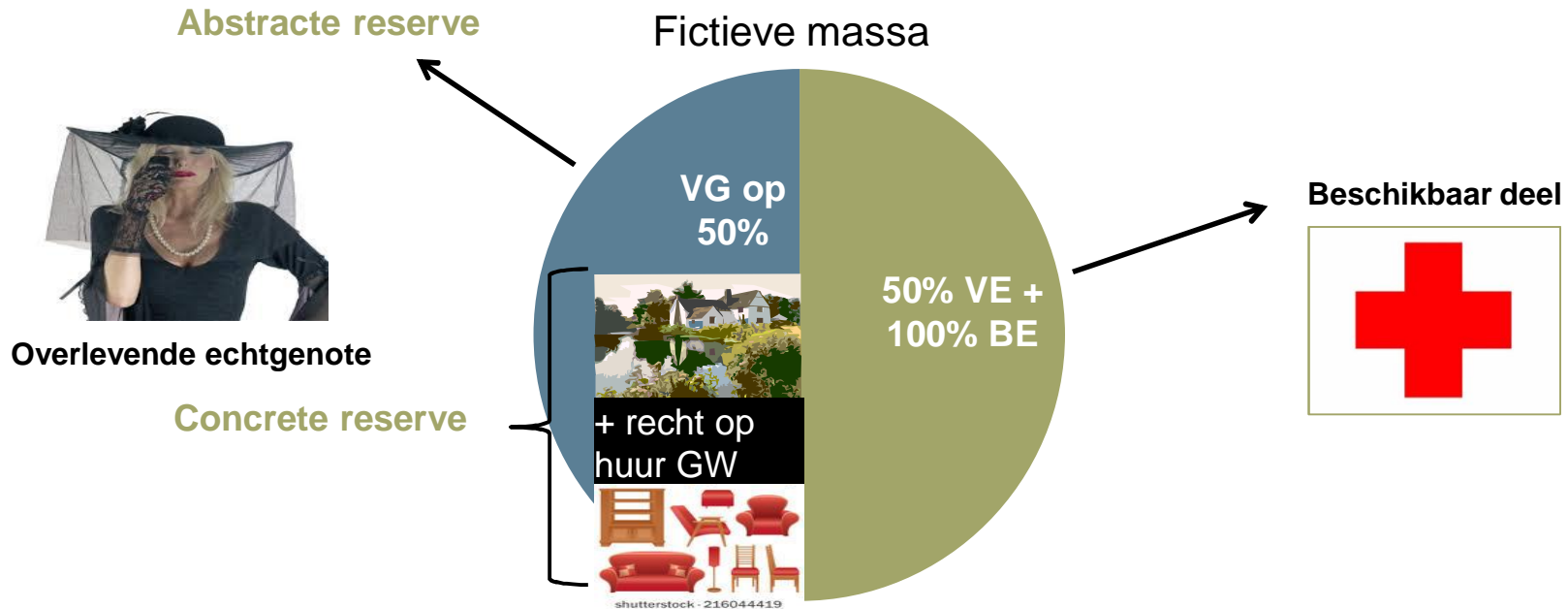
C. De langstlevende echtgeno(o)t(e)

Nieuwe verhouding tussen kinderen en langstlevende

- Principe van bescherming LLE blijft
  - Concrete vs. abstracte reserve
    - ✓ Concrete reserve = in natura
    - ✓ Abstracte reserve = in waarde
    - ✓ ENKEL aan te rekenen op beschikkingen om niet, uitgevoerd TIJDENS het huwelijk
  - MAAR meer respect voor rechten kinderen, zowel gezamenlijke als “eigen” kinderen
- Reserve kinderen is verkleind MAAR hun erfdeel wordt minder belast door de reserve van de LLE
  - reserve LLE in beginsel te imputeren op beschikbaar deel
  - compenserende maatregelen
  - bijkomende modaliteit omzetting indien de LLE in samenloop komt met stiefkinderen

C. De langstlevende – *de reserve*

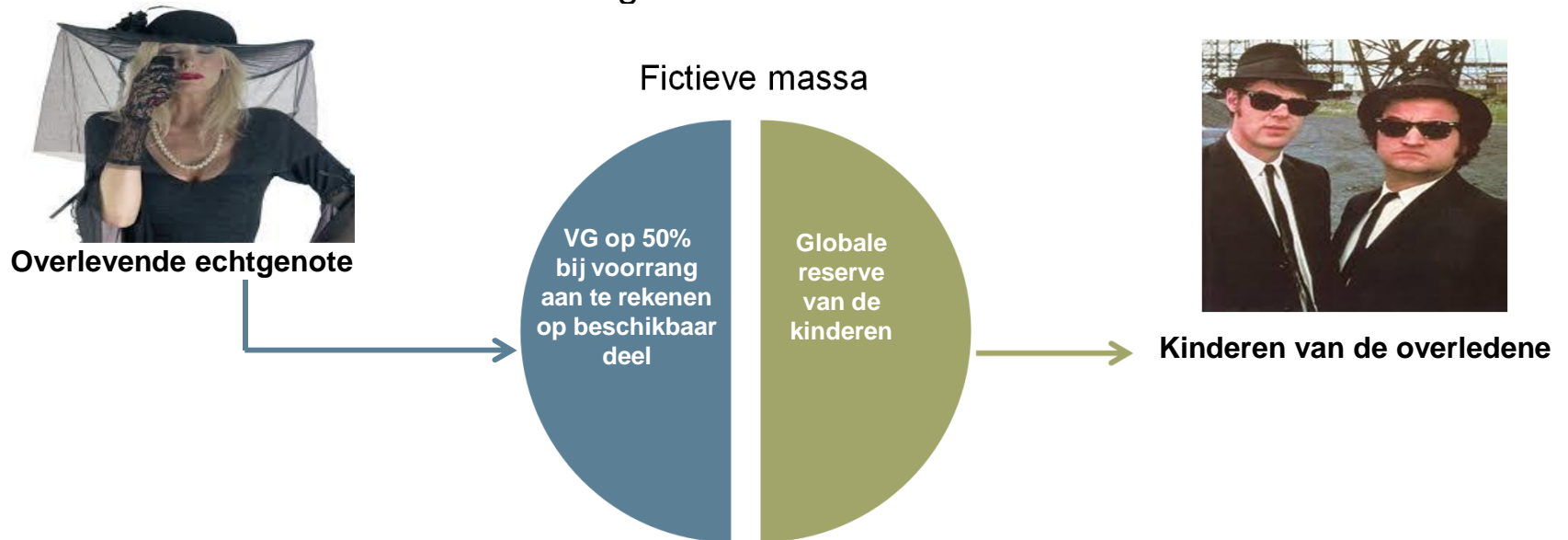

GEEN inkorting meer mogelijk op schenkingen gedaan door de overleden echtgenoot **VOOR** het huwelijk.

LET OP!

C. De langstlevende – *de reserve*

Wie draagt de last van de reserve?

C. De erfovereenkomsten

= Overeenkomst over een nog niet opgevalen nalatenschap

In principe **verboden**

Wettelijke uitzonderingen
Bv. Valkeniersclausule,
beding van aanwas,
contractuele erfstelling

Vanaf 1/9/2018:

Blijft principieel **verboden**....

MAAR wordt versoepeld....

..... mits **STRENGE** formele voorwaarden.

C. De erfovereenkomsten

Nieuw erfrecht

- principieel verbod blijft behouden, maar
- **versoepeling** van het verbod
  - ✓ gemoedsrust erflater
  - ✓ transparante regeling op maat
  - ✓ vermijden erfenisruzies

—————> *globale erfovereenkomsten*

—————> *punctuele erfovereenkomsten*

C. De erfovereenkomsten - *globaal*

Globale erfovereenkomsten

- tussen vader of moeder samen met alle “eigen” kinderen
- tussen vader en moeder samen met alle, zowel gemeenschappelijke als niet-gemeenschappelijke kinderen
- vaststellen van een *(subjectief) evenwicht tussen de kinderen*
  - ✓ (bepaalde) gedane schenkingen (voorheen of in de overeenkomst)
  - ✓ andere voordelen verleend aan de kinderen (bvb. gratis huisvesting, dure studies,...)
  - ✓ persoonlijke situatie van de kinderen (bvb. zorgenkind)

Gevolg

- definitief verzaken aan vordering tot inbreng/inkorting
- Generation skipping mogelijk

C. De erfovereenkomsten - *globaal*

Met al **haar** vermoedelijke erfgenamen
in rechte nederdalende lijn

Met al **zijn** vermoedelijke erfgenamen
in rechte nederdalende lijn

Met al **hun** vermoedelijke erfgenamen
in rechte nederdalende lijn

Tussenkost echtgenoot **KAN** maar is **NIET** noodzakelijk

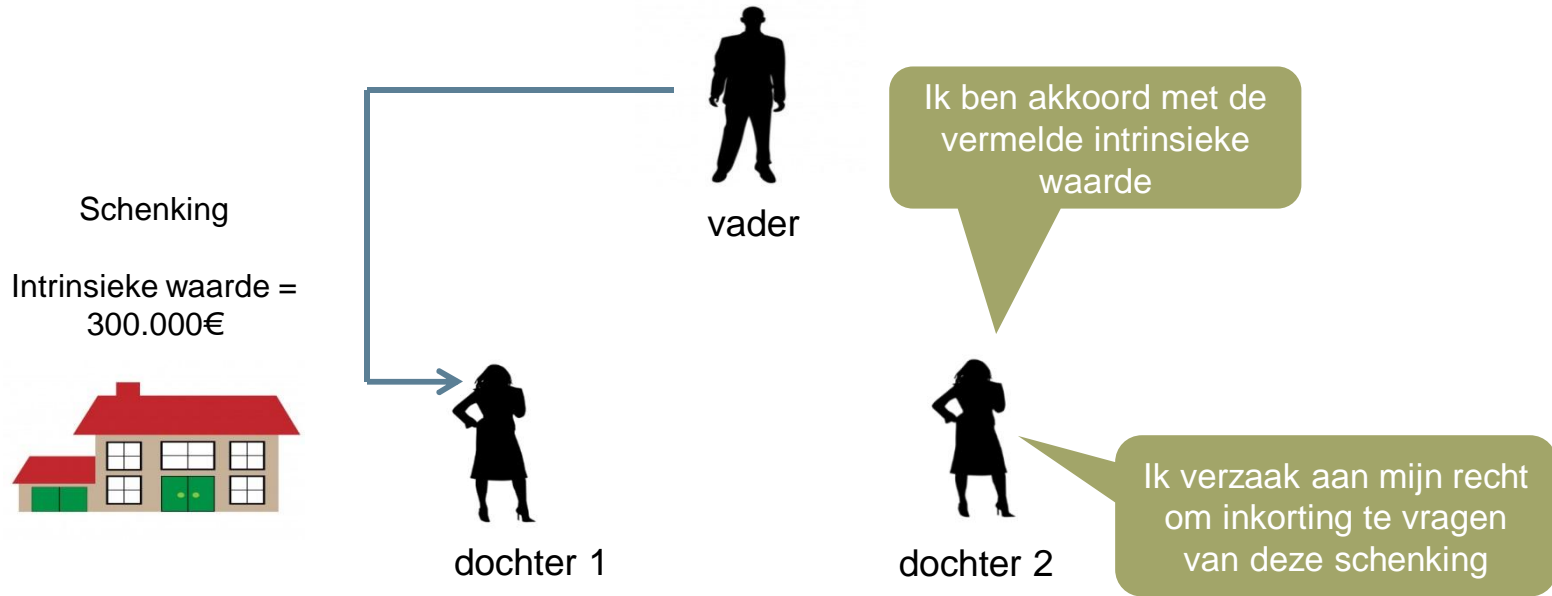
C. De erfovereenkomsten - *punctueel*

Punctuele erfovereenkomsten

Voorbeelden:

- **Valkeniers-clausule**
- **akkoord** over de **waarde** van een **schenking** op datum van de schenking (opgelet: indexering van deze waarde blijft steeds van toepassing)
- **verzaking** aan **vordering tot inkorting** tegen een welbepaalde schenking
- **generatiesprong**: kind verbindt zich ertoe schenking door grootouder aan kleinkind in te brengen in nalatenschap grootouder
- **verzaking** door **langstlevende echtgeno(o)t(e)** aan voortzetting van het bij **schenking** voorbehouden **vruchtgebruik**
- **verzaking** door **langstlevende wettelijk samenwonende** partner aan **vruchtgebruik** op de **gezinswoning**

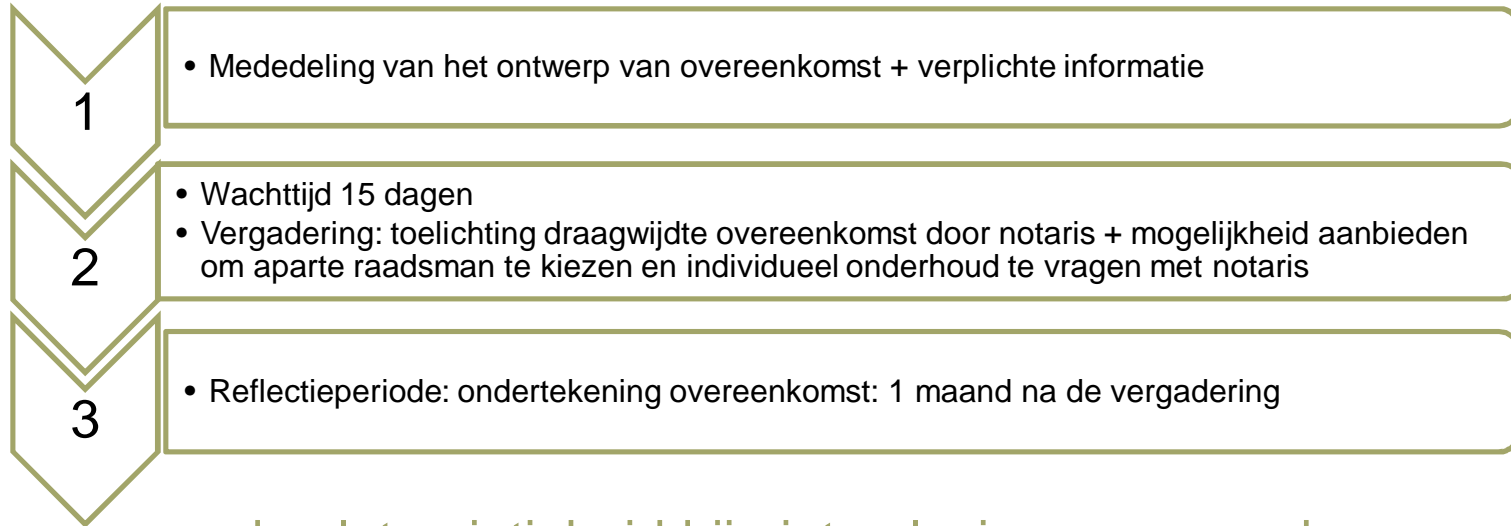
C. De erfovereenkomsten - *punctueel*

C. De erfovereenkomsten - *formaliteiten*

AUTHENTIEKE AKTE

absolute nietigheid bij niet naleving voorwaarden

2

INWERKINGTREDING

Inwerkingtreding

Opeengevallen nalatenschappen vanaf 1 september 2018

Overgangsbepalingen

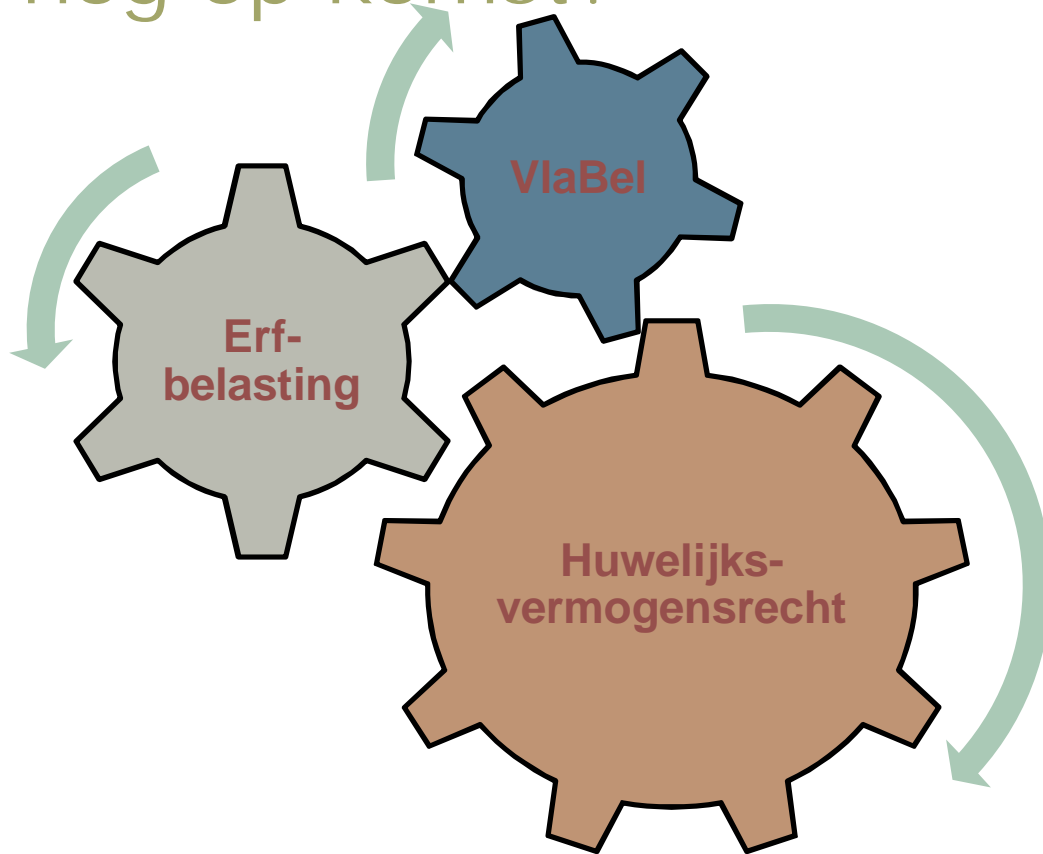
- Oude schenkingen, gedaan door de erflater VOOR 01/09/2018
  - > *kwalficatie blijft behouden (voorschot, buiten deel, vrijstelling inbreng)*
  - > *voor de rest (bv. waardering, indexering,...) onderworpen aan de nieuwe regelgeving*
- Tenzij
  - > *de schenker wenst dat de **oude regels** van toepassing blijven op **alle** schenkingen gedaan vóór 1/9/2018*
    - ➔ *verklaring onder authentieke vorm VOOR 1/9/2018*
  - > *mbt wijze van inbreng; de inbreng in natura uitdrukkelijk is bedongen*
  - > *mbt wijze en waardering van inkorting; de inkorting in natura uitdrukkelijk is bedongen*

3

VERWACHT....

Wat is er nog op komst?

Conclusie

Wat met het verleden...

- Schenking familiale onderneming?
- Akte beding van aanwas?
- Testamenten mbt beschikbaar deel
- ...

Een regelmatige update is noodzakelijk...

DANK U

